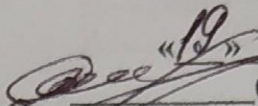

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра проектування технічних систем

«Затверджую»

Завідувач кафедри
Семірненко Ю.І.

 «19» 06 2020 р.
()

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

Основи економіки транспорту

Спеціальність: 275.03 Транспортні технології (на автомобільному транспорті)

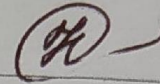
Освітня програма: Транспортні технології (на автомобільному транспорті)

Факультет: інженерно-технологічний

2020-2021 навчальний рік

Робоча програма з "Основи економіки транспорту" для студентів за спеціальністю 275.03 Транспортні технології (на автомобільному транспорті).

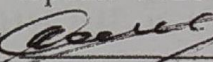
Розробники: к.е.н., доцент каф. ПТС Тарельник Н.В.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри *Проектування технічних систем*

Протокол від "9" червня 2020 року №10

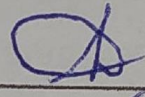
Завідувач кафедри

(Семірненко Ю.І.)

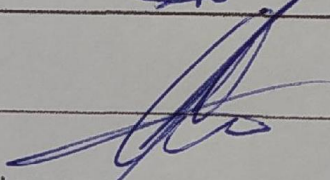
Погоджено:

Гарант освітньої програми

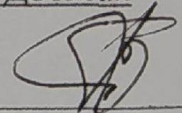
О.О. Соларьов

Декан факультету

М.Я. Довжик

Методист відділу якості освіти, ліцензування та акредитації

Зареєстровано в електронній базі:

дата:

18.06

2020 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 27 Транспорт		
Модулів – 2		Рік підготовки:	
Змістових модулів: 4		2020-2021й	
		Курс	
Загальна кількість годин – 120/90	Спеціальність: 275.03 «Транспортні технології (на автомобільному транспорті)	4	2ст
		Семестр	
		7	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента -	Освітній ступінь: бакалавр	30	30
		Практичні, семінарські	
		16	16
		Самостійна робота	
		74	44
		Вид контролю:	
	іспит	залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання: 4 курс - 38,3 / 61,7 (46/74)

2с.т. курс – 51,1/48,9 (46/44)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: отримання студентами знань, вмінь і навичок, що дозволяють структурувати і вирішувати економічні проблеми транспортного підприємства і, таким чином, забезпечувати його конкурентоспроможність на ринку транспортних послуг.

Завдання:

- оволодіння знаннями теоретичних та методологічних основ економіки;
- одержання знань по сутності основних понять економіки підприємств транспорту: матеріальних та нематеріальних активів, продуктивності праці, собівартості продукції, прибутку, рентабельності та інших показників ефективності роботи підприємств транспорту;
- вивчення методичних та методологічних основ моделювання ефективності роботи підприємства в умовах переходу до ринкової економіки.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- характеристика автотранспортного підприємства як суб'єкта підприємницької, господарської діяльності на ринку транспортних послуг;
- питання організації виробництва транспортних послуг і управління транспортним підприємством;
- характеристика усіх видів ресурсів (основних фондів, оборотних засобів, трудових і фінансових ресурсів), показники і шляхи оптимізації їх використання;
- формування собівартості транспортних послуг; - класифікація поточних витрат і шляхи їх зниження;
- ціноутворення на транспортні послуги.

вміти:

- застосовувати теоретичні знання у вирішенні конкретних питань економіки, планування та організації роботи транспортних підприємств;
- досліджувати та аналізувати економічні можливості підприємства;
- розробляти і реалізовувати плани розвитку підприємства, аналізувати й узагальнювати результати операційної, фінансової та інвестиційної діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

(затверджено Вченою радою СНАУ протокол №6 від 23.12.19.)

Змістовий модуль 1. Транспортна система

Тема1. Вступ до економіки транспорту

Транспортна система України. Залізничний транспорт. Автомобільний транспорт. Морський транспорт. Річковий транспорт. Трубопровідний транспорт.

Транспортний потенціал. Значення транспорту в народногосподарському комплексі країни.

Тема 2. Транспортне підприємство як господарський суб'єкт.

Транспортні послуги, їх класифікація. Класифікація підприємств. Організаційно-правові форми господарювання юридичних осіб. Порядок утворення та ліквідації підприємства. Фактори, які визначають економіку автотранспортного підприємства (АТП): історія системного аналізу, види системного аналізу. АТП як єдина система. Організаційно-виробнича структура АТП. Системний підхід: сутність, мета, принципи, правила застосування.

Тема 3. Якість послуг транспорту.

Основні поняття та визначення. Показники якості транспортних послуг. Тимчасові показники. Показники надійності. Показники гнучкості. Інструменти управління якістю транспортного обслуговування. Ринкові стандарти якості.

Тема 4. Розвиток і розміщення транспорту в регіонах.

Особливості формування та методи планування розвитку транспорту. Розвиток транспорту в регіонах з розлогою мережею шляхів сполучення.

Змістовий модуль 2. Виробничі ресурси та ефективність їх використання

Тема 5. Класифікація витрат.

Економічна сутність основного капіталу. Структура основного капіталу АТП. Поняття витрат у АТП. Класифікація витрат. Види норм і нормативів праці АТП

Тема 6. Аналіз витрат на надання послуг.

Аналіз витрат на одиницю продукції. CVP аналіз (cost-volum-profit, витрати – об'єм – прибуток). Аналіз витрат за економічними елементами.

Тема 7. Собівартість перевезень.

Собівартість перевезень. Планування собівартості перевезень (робіт і послуг) на транспортних підприємствах. Калькулювання собівартості перевезень. Прямі матеріальні витрати. Витрати на автомобільне паливо. Прямі витрати на оплату праці. Інші прямі витрати. Витрати на всі види ремонту, технічний огляд і технічне обслуговування рухомого складу

Модуль 2 Фінансово-економічні результати та економічний механізм функціонування підприємств транспорту

Змістовий модуль 3. Фінансово-економічні результати підприємств транспорту

Тема 8. Кошторис витрат.

Кошторис витрат: поняття та методика складання. Методика складання кошторису на виробництво.

Тема 9. Аналіз собівартості послуг.

Завдання аналізу собівартості послуг. Собівартість продукції Фактори, що впливають на собівартість перевезень. Фактори, що не залежать від діяльності підприємства. Фактори, що залежать від діяльності підприємства Розрахунок зниження собівартості перевезень.

Тема 10. Облік витрат на використання робіт та послуг.

Основні завдання та принципи організації обліку витрат. Відображення різних видів витрат у фінансовій звітності. Облік і калькулювання собівартості перевезень. Нормативний метод обліку і калькулювання витрат на виробництво.

Тема 11. Облік матеріальних благ.

Норми витрачання палива і мастильних матеріалів. Базова лінійна норма. Норма на виконання транспортної роботи. Норма на одну тонну спорядженої маси. Норма на рух з вантажем. Норма на роботу спеціального обладнання, встановленого на автомобілях. Норма на пробіг при виконанні спеціальної роботи. Норма на роботу незалежного обігрівача. Нормативна витрата палива. Експлуатаційні норми середнього ресурсу пневматичних шин. Експлуатаційні норми середнього ресурсу акумуляторних свинцевих стартерних батарей колісних транспортних засобів.

Змістовий модуль 4. Економічний механізм функціонування підприємств транспорту

Тема 12. Система оподаткування України.

Поняття і функції податків. Система оподаткування. Принципами побудови податкової системи. Прямі та непрямі податки . Непрямі податки . Прямі та непрямі податки. Загальнодержавні податки. Місцеві податки. Податки та збори, передбачені законодавством України.

Тема 13. Облік податку на додану вартість.

Первинний облік податку на додану вартість (ПДВ). Види операцій платників податків, які підлягають оподаткуванню.

Тема 14. Облік податку на прибуток підприємства.

Суть податку на прибуток, його елементи. Порядок обчислення податку на прибуток.

Тема 15.. Шляхи підвищення економічної ефективності діяльності підприємств транспорту на сучасному етапі.

Державна політика в галузі транспорту. Стратегії розвитку підприємств транспорту. Світовий та вітчизняний досвід підвищення економічної ефективності діяльності підприємств транспорту.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма (2ст)						денна форма (4)						
	Усь-го	у тому числі					Усь-го	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1. Транспортна організація і підприємництво													
Змістовий модуль 1. Транспортна система													
Тема 1. Вступ до економіки транспорту		2	2			10		2	2			5	
Тема 2. Транспортне підприємство як господарський суб'єкт.		2	2			10		2	2			5	
Тема 3. Якість послуг транспорту.		2	2			10		2	2			5	
Тема 4. Розвиток і розміщення транспорту в регіонах.		2						2	2			5	
Разом за змістовим модулем 1		8	6			30		8	6			20	
Змістовий модуль 2. Виробничі ресурси та ефективність їх використання													
Тема 5. Класифікація витрат		2						2				5	
Тема 6. Аналіз витрат на надання послуг.		2						2				5	
Тема 7. Собівартість перевезень		2	2			10		2	2			5	
Тема 8. Кошторис витрат		2						2				5	
Разом за змістовим модулем 2		8	2			10		8	2			20	
Модуль 2 Фінансово-економічні результати та економічний механізм функціонування підприємств транспорту													
Змістовий модуль 3. Фінансово-економічні результати підприємств транспорту													
Тема 9. Аналіз собівартості послуг		2	2			10		2	2			5	
Тема 10. Облік витрат на використання робіт та послуг.		2	2			10		2	2			5	
Тема 11. Облік матеріальних благ		2	2			10		2	2			5	
Разом за змістовим модулем 3		6	6			30		6	6			15	
Змістовий модуль 4. Економічний механізм функціонування підприємств транспорту													

Тема 12. Система оподаткування України		2	2			4		2	2			5
Тема 13. Облік податку на додану вартість.		2						2				5
Тема 14. Облік податку на прибуток підприємства		2						2				5
Тема 15. Шляхи підвищення економічної ефективності діяльності підприємств транспорту на сучасному етапі.												4
Разом за змістовим модулем 4		6	2			4		6	2			19
Усього годин		90	30	16		44	120	30	16			74

5. Теми та план лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ до економіки транспорту. План: 1. Транспортна система України. 2. Залізничний транспорт. 3. Автомобільний транспорт. 4. Морський транспорт. 5. Річковий транспорт. 6. Трубопровідний транспорт. 7. Транспортний потенціал.	2
2	Тема 2. Транспортне підприємство як господарський суб'єкт. План: 1. Транспортні послуги, їх класифікація. 2. Класифікація підприємств. 3. Організаційно-правові форми господарювання юридичних осіб. 4. Порядок утворення та ліквідації підприємства. 5. Фактори, які визначають економіку автотранспортного підприємства (АТП): історія системного аналізу, види системного аналізу. 6. АТП як єдина система.	2
3	Тема 3. Якість послуг транспорту. План: 1. Основні поняття та визначення. 2. Показники якості транспортних послуг. 3. Тимчасові показники. 4. Показники надійності. 5. Показники гнучкості.	2

	6.Інструменти управління якістю транспортного обслуговування.	
4	Тема 4. Розвиток і розміщення транспорту в регіонах. План: 1.Особливості формування та методи планування розвитку транспорту. 2.Розвиток транспорту в регіонах з розлогою мережею шляхів сполучення.	2
5	Тема 5. Класифікація витрат. План: 1.Економічна сутність основного капіталу. 2.Структура основного капіталу АТП. 3.Поняття витрат у АТП. 4.Класифікація витрат. 5.Види норм і нормативів праці АТП	2
6	Тема 6. Аналіз витрат на надання послуг. План: 1.Аналіз витрат на одиницю продукції. 2.CVP аналіз (cost-volum-profit, витрати – об’єм – прибуток). 3.Аналіз витрат за економічними елементами.	2
7	Тема 7. Собівартість перевезень. План: 1.Собівартість перевезень. 2.Планування собівартості перевезень (робіт і послуг) на транспортних підприємствах. 3.Калькулювання собівартості перевезень. 4.Прямі матеріальні витрати. 5.Витрати на автомобільне паливо. 6.Прямі витрати на оплату праці. 7.Інші прямі витрати.	2
8	Тема 8. Кошторис витрат. План: 1.Кошторис витрат: поняття та методика складання. 2.Методика складання кошторису на виробництво.	2
9	Тема 9. Аналіз собівартості послуг. План: 1.Завдання аналізу собівартості послуг. 2.Собівартість продукції. 3.Фактори, що впливають на собівартість перевезень. 4.Фактори, що не залежать від діяльності підприємства. 5.Фактори, що залежать від діяльності підприємства.	2
10	Тема 10.. Облік витрат на використання робіт та послуг. План: 1.Основні завдання та принципи організації обліку витрат. 2.Відображення різних видів витрат у фінансовій звітності. 3.Облік і калькулювання собівартості перевезень.	2
11	Тема 11. Облік матеріальних благ	2

	План: 1. Норми витрачання палива і мастильних матеріалів. 2. Базова лінійна норма. 3. Норма на виконання транспортної роботи. 4. Норма на одну тону спорядженої маси. 5. Норма на рух з вантажем. 6. Норма на роботу спеціального обладнання, встановленого на автомобілях. 7. Норма на пробіг при виконанні спеціальної роботи. 8. Норма на роботу незалежного обігрівача. 9. Нормативна витрата палива.	
12	Тема 12. Система оподаткування України План: 1. Поняття і функції податків. 2. Система оподаткування. 3. Принципами побудови податкової системи. 4. Прямі та непрямі податки .	2
13	Тема 13. Облік податку на додану вартість. План: 1. Первинний облік податку на додану вартість (ПДВ). 2. Види операцій платників податків, які підлягають оподаткуванню.	2
14	Тема 14. Облік податку на прибуток підприємства. План: 1. Суть податку на прибуток, його елементи. 2. Порядок обчислення податку на прибуток.	2
15	Тема 15.. Шляхи підвищення економічної ефективності діяльності підприємств транспорту на сучасному етапі. План: 1. Державна політика в галузі транспорту. 2. Стратегії розвитку підприємств транспорту. 3. Світовий та вітчизняний досвід підвищення економічної ефективності діяльності підприємств транспорту.	2
	Разом	30

6. Темі практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ до економіки транспорту. Транспортний потенціал.	2
2	Тема 2. Транспортне підприємство як господарський суб'єкт. Організаційно-виробнича структура АТП.	2
3	Тема 3. Якість послуг транспорту. Інструменти управління якістю транспортного обслуговування.	2
4	Тема 7. Собівартість перевезень Прямі витрати на оплату праці. Інші прямі витрати.	2
5	Тема 9. Аналіз собівартості послуг	2

	Розрахунок зниження собівартості перевезень.	
6	Тема 10.. Облік витрат на використання робіт та послуг. Нормативний метод обліку і калькулювання витрат на виробництво	2
7	Тема 11. Облік матеріальних благ. Експлуатаційні норми середнього ресурсу пневматичних шин.	2
8	Тема 12. Система оподаткування України. Загальнодержавні податки. Місцеві податки.	2
	Разом	16

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ до економіки транспорту Значення транспорту в народногосподарському комплексі країни.	5/10
2	Тема 2. Транспортне підприємство як господарський суб'єкт. Системний підхід: сутність, мета, принципи, правила застосування.	5/10
3	Тема 3. Якість послуг транспорту. Ринкові стандарти якості.	5/10
4	Тема 7 Собівартість перевезень Витрати на всі види ремонту, технічний огляд і технічне обслуговування рухомого складу	5/10
5	Тема 9. Аналіз собівартості послуг Фактори, що залежать від діяльності підприємства.	5/10
6	Тема 10.. Облік витрат на використання робіт та послуг. Облік і калькулювання собівартості перевезень.	5/10
7	Тема 11. Облік матеріальних благ. Експлуатаційні норми середнього ресурсу акумуляторних свинцевих стартерних батарей колісних транспортних засобів.	10/10
8	Тема 12. Система оподаткування України Податки та збори, передбачені законодавством України.	4/4
	Разом	44/74

8. Методи навчання

1. Методи навчання за джерелом знань:

1.1. Словесні: розповідь, пояснення, бесіда (евристична і репродуктивна), лекція, інструктаж, робота з книгою (читання, переказ, виписування, складання плану, рецензування, конспектування, виготовлення таблиць, графіків, опорних конспектів тощо).

1.2. Наочні: демонстрація, ілюстрація, спостереження.

1.3. Практичні: лабораторний метод, практична робота, вправа, виробничо-практичні методи.

2. Методи навчання за характером логіки пізнання.

2.1. Аналітичний

2.2. Методи синтезу

2.3. Індуктивний метод

2.4. Дедуктивний метод

2.5. Традуктивний метод

3. Методи навчання за характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів.

3.1. Проблемний

3.2. Частково-пошуковий (евристичний)

3.3. Дослідницький

3.4. Репродуктивний 3.5. Пояснювально-демонстративний

4. Активні методи навчання - використання технічних засобів навчання, мозкова атака, рішення кросвордів, конкурси, диспути, круглі столи, бінарні заняття, ділові та рольові ігри, ток-шоу, тренінги, використання проблемних ситуацій, екскурсії, заняття на виробництві, групові дослідження, самооцінка знань, імітаційні методи навчання (побудовані на імітації майбутньої професійної діяльності), використання навчальних та контролюючих тестів, використання опорних конспектів лекцій)

5. Інтерактивні технології навчання - використання мультимедійних технологій, інтерактивної дошки та електронних таблиць, case-study (метод аналізу конкретних ситуацій), діалогове навчання, співробітництво студентів (кооперація) *та інші*.

9. Методи контролю

1. Рейтинговий контроль за 100-бальною шкалою оцінювання ЄКТС

2. Проведення проміжного контролю протягом семестру (проміжна атестація)

3. Полікритеріальна оцінка поточної роботи студентів: *(вибрати потрібне)*
- рівень знань, продемонстрований на практичних, лабораторних та семінарських заняттях;

- активність під час обговорення питань, що винесені на заняття;

- результати виконання та захисту лабораторних робіт;

- експрес-контроль під час аудиторних занять;

- самостійне опрацювання теми в цілому чи окремих питань;

- виконання аналітично-розрахункових завдань;

- написання рефератів, есе, звітів;

- результати тестування;

- письмові завдання при проведенні контрольних робіт;

- виробничі ситуації, кейси тощо.

13. Розподіл балів, які отримують студенти

При формі контролю «залік»

Поточне тестування та самостійна робота					Разом за модулем	Атестація	Сума
Разом за модулем 1- 30 бал.		Разом за модулем 2- 40 бал.					
Змістовий	Змістовий	Змістовий	Змістовий	С			

модуль 1 - 10 балів				модуль 2 -20 балів				модуль 3 – 20балів					модуль 4 - 20 балів		Р С			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15		85	15	100
3	3	3	2	3	3	3	2	4	4	4	4	4	10	10	15	(70+15)		

При формі контролю «іспит»

Поточне тестування та самостійна робота															Разом за модулі та СРС	Ат е- ста - ція	Ек за ме н	С у- м а	
Разом за модулем 1- 30 бал.								Разом за модулем 2- 40 бал.											С Р С
Змістовий модуль 1 - 10 балів				Змістовий модуль 2 -20 балів				Змістовий модуль 3 – 20балів			Змістовий модуль 4 - 20 балів								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15		55	15	30	100
3	3	3	2	3	3	3	2	4	4	4	4	4	10	10	15	(40+15)			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D		
60-68	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

1. Методичні рекомендації до виконання розрахунково-графічної роботи з дисципліни «Основи економіки транспорту» (для студентів 5 курсу заочної форми навчання спеціальності 275 – Транспортні технології) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад.: Г. Г. Соболева, І. Л. Железнякова. –Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. – 12 с.15.

2. Методичні вказівки до проведення практичних занять з курсу „Основи економіки транспорту” (для студентів всіх форм навчання 3 та 4 курсів напряму підготовки 6.070101 «Транспортні технології (за видами транспорту)») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: В. І. Торкатюк, М. П. Пан, А. Л. Шутенко та ін.. Х.: ХНАМГ, 2010. – 24 с.

Рекомендована література

Базова

1.Бичков В.П. Економіка автотранспортного підприємства. – М.: ИНФАРМА – 2006. – 383с.

2. Дмитрієв І.А., Жарова О.М., Економіка підприємств автомобільного транспорту. Навчальний посібник. - Харків: - ХНАДУ 2004.-183с.
- 3.Економіка підприємства - Підручник. / Ред. С.Ф.Покропивного. К.: КНЕУ, 2003. –528с
4. Менеджмент на транспорті: Навч.- метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / Н.Н. Громов та інші -М.: Академія, 2003. -189с.
- 5.Мельник В. Основи економічного аналізу. - М.: Навчальний посібник. - К.: Кондор, 2003. - 216 с.
- 6.Торкатюк В.И., Пан Н.П., Коненко В.В. – Основи економіки транспорту. Конспект лекцій. - Харьков – ХНАМГ – 2009. – 159с.

Допоміжна

- 7.Грибов В.Д., Грузинов В.П. Экономика предприятия: Учеб.пособие. Практикум – М.: Финансы и статистика, 2003. – 336с.
8. Курбангалеева О.А. Автотранспорт на предприятии. — М: ООО «Вершина», 2003.
9. Лещенко М.И. Лизинг в транспортном комплексе: Учеб. пособие /Под общ. ред. М.И. Лещенко. — М.: МГИУ, 2003.
- 10.Онисько С.М., Марим И.М. Фінанси підприємств: Навч. посіб./Заг.ред. С.М. Онисько. - Львів: Магнолія плюс, 2004.

11. Інформаційні ресурси

1. Бібліотека корпоративного управління Режим доступу до інтернет ресурсу: // www.corpgov.net
2. Нормативні акти України Режим доступу до інтернет ресурсу: // www.nau.kiev.ua